

Azərbaycan Respublikası
Mərkəzi Bankının İdarə Heyətinin
“07” mart 2024-cü il tarixli
qərarı ilə təsdiq edilmişdir
Protokol № 11

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MƏRKƏZİ BANKININ
SİĞORTA FƏALİYYƏTİNƏ NƏZARƏT DEPARTAMENTİ HAQQINDA**

Ə S A S N A M Ə

1. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

1.1. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının Sığorta fəaliyyətinə nəzarət departamenti (bundan sonra - Departament) Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının (bundan sonra - Mərkəzi Bank) mərkəzi aparatının struktur bölməsidir.

1.2. Departament öz fəaliyyətində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını, "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında" və "Sığorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarını, Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan digər normativ hüquqi aktlarını, Mərkəzi Bankın normativ xarakterli aktlarını, İdarə Heyətinin və daxili komitələrin qərarlarını, Mərkəzi Bank üzrə əmrləri, sərəncamları və bu Əsasnaməni rəhbər tutur.

1.3. Departament bu Əsasnamə ilə müəyyən olunmuş funksiyaların yerinə yetirilməsi prosesində Mərkəzi Bankın digər struktur bölmələri və qurumları ilə fəaliyyətini əlaqələndirir.

2. DEPARTAMENTİN FƏALİYYƏTİNİN ƏSAS MƏQSƏDİ

Departamentin fəaliyyətinin əsas məqsədi səlahiyyətləri daxilində sığorta fəaliyyətinə nəzarətin effektiv həyata keçirilməsi ilə sığortaçıların maliyyə dayanıqlığına və sığorta sahəsində istehlakçıların hüquqlarının qorunmasına nəzarətin təmin edilməsi, bununla da sığorta bazarının inkişafının dəstəklənməsidir.

3. DEPARTAMENTİN ƏSAS FUNKSİYALARI

Departamentin əsas funksiyaları aşağıdakılardır:

3.1. sığorta bazarı üzrə Mərkəzi Bankın strateji hədəflərinə və siyasətinə uyğun olaraq sığortaçıların maliyyə dayanıqlığına, sığorta sahəsində istehlakçıların hüquqlarının qorunmasının təmin edilməsinə, onların sığorta qanunvericiliyində müəyyən olunmuş prudensial tələblərə uyğunluğuna nəzarətin həyata keçirilməsi;

3.2. sığorta vasitəçilərinin və sığorta bazarının digər peşəkar iştirakçılarının (müstəqil ekspert və s) fəaliyyətinin sığorta qanunvericiliyinin tələblərinə uyğunluğuna nəzarət prosesinin həyata keçirilməsi;

3.3. sığorta bazarında lisenziya, razılıq və icazələrin verilməsi, habelə onların məhdudlaşdırılması, dayandırılması və ləğv edilməsi prosesinin təşkil edilməsi;

3.3-1. lisenziya olmadan sığorta fəaliyyətinin həyata keçirilməsi barədə faktların aşkarlanması məqsədilə dövrə olaraq əsas media mənbələrinin təhlil edilməsi, belə faktlar

aşkar edildikdə qanunvericiliyə müvafiq olaraq tədbirlərin görülməsi, o cümlədən məlumatın aidiyyəti dövlət orqanlarına (qurumlarına) təqdim edilməsi, habelə təqdim edilmiş məlumat və əldə edilmiş nəticələrin uçot və statistikasının aparılması;

3.4. səlahiyyətləri çərçivəsində dövlət orqanları (qurumları), sığorta ictimaiyyəti, xarici ölkələrin sığorta nəzarəti orqanları və beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq çərçivəsində rəhbərliyin tapşırığı ilə Mərkəzi Bankın təmsil edilməsi;

3.5. Departamentin büdcə layihəsinin hazırlanması və icrasının təmin edilməsi

3.6. Departamentə aidiyyəti üzrə daxil olan müraciətlərə baxılması, məktub və sorğulara cavabların hazırlanması;

3.7. rəhbərliyin tapşırığı ilə Departamentin fəaliyyət istiqamətləri üzrə digər işlərin yerinə yetirilməsi.

4. DEPARTAMENTİN TƏŞKİLATİ STRUKTURU VƏ İDARƏ OLUNMASI

4.1. Departamentin təşkilati strukturu aşağıdakı şöbələrdən və bölmədən ibarətdir:

4.1.1. sığortaçıların maliyyə dayanıqlığına nəzarət şöbəsi;

4.1.2. sığortaçıların bazar davranışlarına nəzarət şöbəsi;

4.1.3. sığorta vasitəçilərinə nəzarət şöbəsi;

4.1.4. sığorta fəaliyyətinin lisenziyalaşdırılması bölməsi.

4.2. Departamentin fəaliyyətinə direktor rəhbərlik edir. Departament direktoru işdə olmadıqda onun səlahiyyətlərini direktor müavini (olduqda) həyata keçirir, bu şərtlə ki, rəhbərlik tərəfindən direktor vəzifəsinin icrası şöbə rəislərindən birinə və ya digər şəxsə həvalə edilməsin.

4.3. Departamentin nomenklatur vəzifəli şəxsləri Mərkəzi Bankın İdarə Heyəti tərəfindən və ya İdarə Heyəti tərəfindən müəyyən edilən qaydada vəzifəyə təyin və vəzifədən azad olunurlar

5. DEPARTAMENTİN İŞİNİN TƏŞKİLİ

5.1. Sığortaçıların maliyyə dayanıqlığına nəzarət şöbəsi:

5.1.1. sığortaçılar və təkrarsığortaçılar (bundan sonra – sığortaçı) tərəfindən təqdim edilən maliyyə hesabatları və fəaliyyətləri ilə bağlı hesabatları toplayır, təhlil edir və digər nəzarət məlumatları da nəzərə alınmaqla onların sığorta qanunvericiliyinin tələblərinə riayət etməsinə nəzarət edir, habelə əsas fəaliyyətləri üzrə risklərin aşkar edilməsini, ölçülməsini, risklərin idarə edilməsi üzrə daxili nəzarət mexanizmlərinin

qiymətləndirilməsini həyata keçirir, sığortaçıların risk profilini qiymətləndirir, müvafiq nəticələr üzrə hesabatlar hazırlayır və rəhbərliyə təqdim edir;

5.1.2. sığortaçıların maliyyə dayanıqlığının təmin edilməsi və risklərin ölçülməsi çərçivəsində qanunvericiliyə uyğun olaraq sığortaçılarda və sığorta vasitəçilərinə yoxlamalar aparır;

5.1.3. aparılmış yoxlama, habelə təhlil və qiymətləndirmələrin nəticələri əsasında sığortaçıların fəaliyyətində və sığorta bazarında risklərin azaldılmasına və maliyyə sabitliyinin təminatına istiqamətlənən fərdi və sistem xarakterli zəruri tədbirlər həyata keçirir, o cümlədən, aktuarilərə, sığortaçılara və onların rəhbər işçilərinə qarşı nəzarət tədbirlərinin tətbiqi ilə bağlı, o cümlədən lisenziyaların qanunvericiliyə uyğun olaraq məhdudlaşdırılması, dayandırılması və ya ləğv edilməsi, habelə verilmiş icazələrin ləğv edilməsi ilə bağlı aidiyyəti üzrə təkliflər verir;

5.1.4. təqdim edilən aktuar rəylərinin, sığortaçının maliyyə sabitliyinin və ödəmə qabiliyyətinin müəyyən edilməsi üçün müvafiq hesablamaların araşdırmasını aparır;

5.1.5. sığortaçılara müvafiq lisenziyaların, razılıq və icazələrin verilməsi üçün daxil olmuş müraciət və könüllü sığorta qaydaları üzrə şirkətin maliyyə vəziyyətini, sığorta tariflərini və təqdim olunan riyazi əsaslandırmaları təhlil edərək aidiyyəti rəy verir;

5.1.6. zərurət yarandıqda maliyyə hesabatlarının təhlil nəticələrini sığortaçılarla və müstəqil auditorlar ilə müzakirə edir;

5.1.7. sığortaçının və təkrarsığortaçının sığorta (təkrarsığorta) müqavilələrinin müvafiq olaraq digər sığortaçıya və ya təkrarsığortaçıya ötürülməsi üzrə həmin sığorta müqavilələrini və tərəflərin maliyyə vəziyyətini təhlil edərək razılığın verilməsi məsələsinə baxır;

5.1.8. sığortaçıda təyin olunan müvəqqəti inzibatçının maliyyə sahəsi üzrə fəaliyyətinə nəzarət edir;

5.1.9. sığortaçılarda cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və ya hədəfli maliyyə sanksiyaları haqqında qanunvericiliyin tələblərinə əməl edilməməsi ilə bağlı hallar aşkar etdikdə bu barədə aidiyyəti struktur bölməyə məlumat verir;

5.1.10. zəruri hallarda, sığortaçıların maliyyə dayanıqlığına nəzarətin optimallaşdırılması baxımından təqdim olunan hesabatların təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflər verir;

5.1.11. zəruri hallarda sığortaçının mövcud maliyyə vəziyyəti və inkişaf perspektivləri, habelə sığorta qanunvericiliyinin tələblərinə riayət edilməsi kontekstində sığortaçının rəhbər şəxsləri ilə görüşlər keçirir;

5.1.12. maliyyə sabitliyinin təmin edilməsi istiqamətində Sığorta Nəzarəti Sisteminin əməliyyat inzibatçılığını həyata keçirir və onun təkmilləşdirilməsi üzrə təkliflər verir;

5.1.13. sığortaçıların maliyyə sabitliyinin təmin edilməsi istiqamətində İcbari Sığorta Bürosunun informasiya sisteminin sığorta qanunvericiliyinə uyğun fəaliyyətinə nəzarət edir;

5.1.14. sığortaçıların maliyyə dayanıqlığının qiymətləndirilməsi sahəsində beynəlxalq təcrübəni öyrənir və müvafiq təkliflər verir;

5.1.15. Departament rəhbərliyinin tapşırığı ilə Mərkəzi Bankın rəhbərliyi və struktur bölmələri üçün arayışlar və materiallar hazırlayır;

5.1.16. səlahiyyətlərinə aid məsələlərlə bağlı Departamentə daxil olan müraciətlərə baxır, sorğu və məktublara cavablar hazırlayır;

5.1.17. rəhbərliyin tapşırıqlarına uyğun olaraq fəaliyyət istiqamətləri üzrə digər işləri yerinə yetirir.

5.2. Bazar davranışlarına nəzarət şöbəsi:

5.2.1. sığorta sahəsində istehlakçıların hüquqlarının qorunmasının təmin edilməsi məqsədilə aşağıdakıları həyata keçirir:

5.2.1.1. sığorta (təkrarsığorta) müqavilələrinin sığorta qanunvericiliyinə uyğun olaraq bağlanılmasına nəzarət edir;

5.2.1.2. sığorta məhsulları barədə məlumatların tam və düzgün formada təqdim olunmasına nəzarət edir;

5.2.1.3. sığorta xidmətlərinin əlçatanlığının təmin olunmasına nəzarət edir;

5.2.1.4. Sığorta ödənişlərinin qanunvericiliyə uyğun olaraq həyata keçirilməsinə nəzarət edir.

5.2.2. sığortaçılarda korporativ idarəetmə ilə bağlı qanunvericiliyin tələblərinə əməl olunmasına nəzarət edir;

5.2.3. sığortaçıların elektron informasiya sistemləri ilə bağlı sığorta qanunvericiliyinin tələblərinə riayət olunmasına nəzarət edir;

5.2.4. müvafiq sahədə təbliğat işlərinin (reklam və təşviqat) qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olmasını təhlil edir;

5.2.5. icbari sığorta növlərini həyata keçirən sığortaçıların qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq filial və ya nümayəndəliklərinin mövcudluğuna nəzarət edir;

5.2.6. bazar davranışları çərçivəsində qanunvericiliyə uyğun olaraq sığortaçılarda və sığorta vasitəçilərində yoxlamalar aparır;

5.2.7. sığortaçıların bazar davranışı üzrə sığorta qanunvericiliyinin tələblərinin pozulmasına görə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş nəzarət tədbirlərinin görülməsi üzrə

təklif verir və müvafiq tədbirlərin icrasına nəzarət edir, habelə lisenziya və icazələrin qanunvericiliyə uyğun olaraq məhdudlaşdırılması, dayandırılması və ya ləğv edilməsi ilə əlaqədar rəy və təkliflər verir;

5.2.8. bazar davranışları çərçivəsində aparılan təhlillər zamanı cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqəlləşdirilməsi və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və ya hədəfli maliyyə sanksiyaları haqqında qanunvericiliyin tələblərinə əməl edilməməsi ilə bağlı hallar aşkar etdikdə bu barədə aidiyyəti struktur bölməyə məlumat verir;

5.2.9. İcbari Sığorta Bürosunun informasiya sisteminin bazar davranışları üzrə qanunvericiliyə uyğun fəaliyyətinə nəzarət edir;

5.2.10. Sığorta Nəzarəti Sisteminin əməliyyat inzibatçılığını həyata keçirir, sığortaçının bazar davranışlarının qanunauyğunluğunun təmin edilməsi istiqamətində təkliflər verir;

5.2.11. sığortaçılara müvafiq lisenziyaların, razılıq və icazələrin verilməsi üçün daxil olmuş müraciətlərin həmin sığortaçı və ümumilikdə sığorta bazarı üzrə bazar davranışlarına uyğunluğunu təhlil edərək aidiyyəti rəy verir;

5.2.12. sığortaçıların hazırladığı sığorta qaydalarına bazar davranışlarının təhlili çərçivəsində baxır və sığorta tariflərinə verilmiş rəy nəzərə alınmaqla aidiyyəti könüllü sığorta növünün aparılmasına icazə verilməsi ilə bağlı tədbirlər görür;

5.2.13. sığortaçının sığorta və təkrarsığorta müqavilələrinin müvafiq olaraq digər sığortaçıya və ya təkrarsığortaçıya ötürülməsinə tərəflərin bazar davranışlarını təhlil edərək razılığın verilməsi məsələsinə baxır;

5.2.14. sığortaçıda təyin olunan müvəqqəti inzibatçının fəaliyyətinə bazar davranışı üzrə nəzarət edir;

5.2.15. aztəminatlı ailələrə məxsus yaşayış evlərinin və mənzillərin sığortalanması üzrə təqdim edilmiş sənədlərə baxır;

5.2.16. zəruri hallarda sığortaçının bazar davranışı istiqamətində sığorta qanunvericiliyinin tələblərinə riayət edilməsi kontekstində sığortaçının rəhbər şəxsləri ilə görüşlər keçirir;

5.2.17. sığortaçıların bazar davranışları istiqamətində qanunvericiliyin tələblərinin icrası üzrə nəzarətin optimallaşdırılması baxımından sığorta qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı Bazar davranışlarının tənzimlənməsi departamentinə təkliflər verir;

5.2.18. zəruri hallarda sığortaçıların bazar davranışlarına nəzarətin təkmilləşdirilməsi istiqamətində beynəlxalq təcrübəni öyrənir və müvafiq təkliflər verir.

5.2.19. Departament rəhbərliyinin tapşırığı ilə Mərkəzi Bankın rəhbərliyi və struktur bölmələri üçün arayışlar və materiallar hazırlayır;

5.2.20. səlahiyyətlərinə aid məsələlərlə bağlı Departamentə daxil olan müraciətlərə baxır, sorğu və məktublara cavablar hazırlayır;

5.2.21. rəhbərliyin tapşırıqlarına uyğun olaraq fəaliyyət istiqamətləri üzrə digər işləri yerinə yetirir.

5.3. Sığorta vasitəçilərinə nəzarət şöbəsi:

5.3.1. sığorta vasitəçilərinin fəaliyyətləri ilə bağlı hesabatları toplayır, təhlil edir və digər nəzarət məlumatları da nəzərə alınmaqla sığorta vasitəçilərinin sığorta qanunvericiliyinin tələblərinə riayət etməsinə nəzarət edir, nəticəsi üzrə müxtəlif hesabatlar hazırlayır və rəhbərliyə təqdim edir;

5.3.2. sığorta vasitəçiləri tərəfindən sığorta (təkrarsığorta) müqavilələrinin bağlanması, öhdəliklərin vaxtında, tam və ədalətli icra edilməsi, müştəri və sığortalı şəxslə ədalətli rəftar olunaraq istehlakçıların hüquqlarının qorunmasının təmini, onlara sığorta məhsulları barədə məlumatların tam və düzgün təqdim edilməsi, habelə maraqların toqquşmasının qarşısının alınması istiqamətində sığorta qanunvericiliyinin tələblərinin icra edilməsinə nəzarət edir;

5.3.3. sığorta vasitəçilərinin fəaliyyətinə nəzarət çərçivəsində sığorta qanunvericiliyinə riayət olunmasını təmin etmək məqsədilə sığortaçılarda və sığorta vasitəçilərinə yoxlamalar aparır;

5.3.4. aparılmış yoxlama, habelə təhlil və qiymətləndirmələrin nəticələri əsasında sığorta vasitəçilərinin fəaliyyətində aşkarlanan nöqsanların aradan qaldırılması istiqamətində zəruri tədbirlər həyata keçirir, sığorta vasitəçilərinə qarşı nəzarət tədbirlərinin tətbiqi ilə bağlı, o cümlədən lisenziyalarının qanunvericiliyə uyğun olaraq dayandırılması və ləğv edilməsi ilə əlaqədar təkliflər verir;

5.3.5. zəruri hallarda sığorta vasitəçilərinin inkişafı istiqamətində beynəlxalq təcrübəni öyrənir və müvafiq təkliflər verir;

5.3.6. sığorta vasitəçilərinə lisenziyaların verilməsi üçün müraciətlərə dair rəy bildirir;

5.3.7. zəruri hallarda sığorta vasitəçilərinin fəaliyyəti ilə bağlı sığorta vasitəçiləri ilə görüşlər keçirir;

5.3.8. sığorta vasitəçilərinin fəaliyyətinin təhlili zamanı cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqəlləşdirilməsi və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və ya hədəfli maliyyə sanksiyaları haqqında qanunvericiliyin tələblərinə əməl edilməməsi ilə bağlı hallar aşkar etdikdə bu barədə aidiyyəti struktur bölməyə məlumat verir;

5.3.9. sığorta vasitəçilərində korporativ idarəetmə ilə bağlı sığorta qanunvericiliyinin tələblərinə əməl olunmasına nəzarət edir;

5.3.10. zəruri hallarda sığorta vasitəçilərinə nəzarətin optimallaşdırılması baxımından sığorta qanunvericiliyinin və təqdim olunan hesabatların təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflər verir;

5.3.11. sığorta vasitəçilərinin fəaliyyətinə nəzarətin təmin edilməsi çərçivəsində Sığorta Nəzarəti Sisteminin əməliyyat inzibatçılığını həyata keçirir və onun təkmilləşdirilməsi üzrə təkliflər verir;

5.3.12. sığorta vasitəçilərinin fəaliyyətinə nəzarətin təmin edilməsi çərçivəsində İcbari Sığorta Bürosunun informasiya sisteminin qanunvericiliyə uyğun fəaliyyətinə nəzarət edir;

5.3.13. Departament rəhbərliyinin tapşırığı ilə Mərkəzi Bankın rəhbərliyi və struktur bölmələri üçün arayışlar və materiallar hazırlayır;

5.3.14. səlahiyyətlərinə aid məsələlərlə bağlı Departamentə daxil olan müraciətlərə baxır, sorğu və məktublara cavablar hazırlayır;

5.3.15. rəhbərliyin tapşırıqlarına uyğun olaraq fəaliyyət istiqamətləri üzrə digər işləri yerinə yetirir.

5.4. Sığorta fəaliyyətinin lisenziyalaşdırılması bölməsi:

5.4.1. qanunvericiliyə uyğun olaraq sığorta bazarının iştirakçılarına lisenziya və icazələrin verilməsi üçün müraciətlərə baxır və əlaqədar tədbirlər görür, lisenziya və icazələrin mərkəzi reyestrini aparır;

5.4.2. qanunvericiliyə uyğun olaraq mühüm iştirak payının və əhəmiyyətli nəzarətin əldə edilməsi ilə bağlı müraciətlərə baxır, habelə mühüm iştirak iştirak payının, əhəmiyyətli nəzarətin əldə edilməsinə yönəldilən vəsaitin mənbəyi haqqında sənədləri yoxlayır və aidiyyəti struktur bölmələrdən rəy alır;

5.4.3. sığorta bazarında nəzarət edilən subyektlərdə (nəzarət subyektləri) rəhbər vəzifə tutan şəxslərin təyinatı ilə bağlı müraciətlərə baxır, sığorta qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş müsahibə və attestasiya proseslərini təşkil edir;

5.4.4. nəzarət subyektlərinə qanunla nəzərdə tutulmuş digər hüquq müəyyənədiçi sənədlərin (razılıq, icazə və s.) verilməsinə dair müraciətlərə baxır;

5.4.5. Departamentin əlaqədar struktur bölmələrinin təqdimatları əsasında Mərkəzi Bank tərəfindən verilmiş lisenziya və icazələrin qüvvəsini dayandırır, məhdudlaşdırılması və ləğv edilməsi ilə bağlı zəruri hüquqi sənədləşməni aparır;

5.4.6. nəzarət subyektlərinə verilmiş lisenziyaların və icazələrin, o cümlədən onların filial və nümayəndəliklərinin, eləcə də xarici sığorta brokerlərinin və onların nümayəndəliklərinin, aktuarilərin, sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxslərin və müstəqil ekspertlərin reyestrini aparır;

5.4.6-1. lisenziya olmadan sığorta fəaliyyətinin həyata keçirilməsi barədə faktların aşkarlanması məqsədilə dövrü olaraq əsas media mənbələrinin təhlil edilməsini, belə faktlar aşkar edildikdə qanunvericiliyə müvafiq tədbirlərin görülməsini, o cümlədən məlumatın aidiyyəti dövlət orqanlarına (qurumlarına) təqdim edilməsini, habelə təqdim edilmiş məlumat və əldə edilmiş nəticələrin uçot və statistikasının aparılmasını təmin edir;

5.4.6-2. "Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq hesabatın təqdim edilməsi məqsədilə müvafiq məlumatları aidiyyəti struktur bölməyə təqdim edir;

5.4.7. sığortaçıların digər hüquqi şəxslərin kapitalında iştirakı ilə bağlı müraciətlərə departamentin digər aidiyyəti struktur bölmələri ilə birlikdə baxır, müvafiq rəy hazırlayır;

5.4.8. Departament rəhbərliyinin tapşırığı ilə Mərkəzi Bankın rəhbərliyi və struktur bölmələri üçün arayışlar və materiallar hazırlayır;

5.4.9. səlahiyyətinə aid məsələlərlə bağlı Departamentə daxil olan müraciətlərə baxır, sorğu və məktublara cavablar hazırlayır;

5.4.10. rəhbərliyin tapşırıqlarına uyğun olaraq fəaliyyət istiqamətləri üzrə digər işləri yerinə yetirir.

6. YEKUN MÜDDƏALAR

6.1. Bu Əsasnamə təsdiq edildiyi gündən qüvvəyə minir.

6.2. Bu Əsasnamə qüvvəyə mindiyi gündən Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin 07 sentyabr 2022-ci il tarixli qərarı (protokol №38) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının Sığorta fəaliyyətinə dair siyasət və nəzarət departamenti haqqında Əsasnamə" ləğv edilir.

Mərkəzi Bankın sədri

Taleh Kazimov